

Багдасарян К.Є.

*студентка 1-го курсу юридичного факультету
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

ПРАВОВІ АСПЕКТИ НАДАННЯ АДВОКАТСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Правова держава не може існувати без належного функціонування правових інститутів, діяльність яких полягає в захисті прав і свобод людини. одним з таких інститутів – адвокатура, яка є недержавним самоврядним інститутом, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому законодавством.

На сьогодні відносини, пов'язані з адвокатською діяльністю урегульовано Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон), який був прийнятий 5 липня 2012 року. Після набуття чинності зазначений нормативний акт визначає в найближчі роки правові засади організації адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні.

Проаналізувавши даний закон постав ряд питань та недоліків.

Закон передбачає створення Національної асоціації адвокатів України з обов'язковим членством в ній всіх адвокатів (ч. 6 ст. 45 Закону). от тільки подібний законодавчий підхід не враховує приписи статті 36 конституції України про те, що «ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян чи обмежений у правах за належність чи неналежність до політичних партій або громадських організацій». крім цього, згідно зі статтею 20 Загальної декларації прав людини від 10 грудня 1948 р. «ніхто не може бути примушений вступати до будь-якої асоціації». також, відповідно до пунктів 23 і 24 «основних положень про роль адвокатів», прийнятих восьмим конгресом ООН по запобіганню злочинам 1 серпня 1990 р. – «адвокати, як й інші громадяни, мають право на вільне об'єднання в асоціації та організації». На цей факт справедливо звертало увагу у власних зауваженнях до законопроекту Головне юридичне управління верховної ради, зазначаючи, що об'єднання адвокатів може бути створене лише на добровільній основі, а право на адвокатську діяльність повинні мати також

і адвокати, які не є членами адвокатського об'єднання. Що ж до того, чи стануть завдяки діяльності Національної асоціації адвокатів України її члени більш захищеними, ніж були до її створення, – питання відкрите.

На ринку правових послуг паралельно з адвокатами й водночас відокремлено від них, продовжують надавати громадянам правову допомогу інші фахівці в галузі права, зареєстровані як підприємці. це не стосується лише захисту в кримінальних справах, який мають право здійснювати, згідно з кримінально-процесуальним кодексом України, виключно адвокати. тож не вирішеним лишилось питання про визначення статусу інших фахівців у галузі права, які здебільшого працюють як підприємці. Незмінною лишилась і ситуація з можливістю притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності та неможливістю притягнення до подібної відповідальності підприємців, котрі займаються наданням правової допомоги.

Загальновизнано, що ефективність функціонування адвокатури залежить від того, які правові інструменти надані адвокатам для використання в процесі здійснення адвокатської діяльності, а також наскільки вони ефективні в практиці їх застосування. у першу чергу таким інструментом є право адвокатського запиту, використання якого гарантоване адвокату п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону. вважаємо необхідним включити до Закону пропозиції, надіслані рівненською обласною громадською організацією «комітет виборців України» до комітету з питань правової політики верховної ради, яка стосувалася доповнення словом «безоплатно» абзацу 1 статті 24, тоді ще законопроекту, після слів «надати адвокату» і перед словами «відповідну інформацію». метою подібної пропозиції було уникнення двоякого тлумачення цієї норми посадовцями різних рівнів. адже на практиці часто трапляються випадки, коли адвокатам органи влади і організації відмовляють у безоплатному наданні інформації. На сьогодні, прикладом подібної ситуації є значна кількість справ стосовно оскарження відмови надати безоплатно інформацію від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, установ, організацій, керівників підприємств, громадських об'єднань. як правило, суди зобов'язують вищезгадані установи безоплатно надати затребувану інформацію і вони відповідне рішення виконують, та для цього доводиться витратити чимало часу. тож й надалі посадовці різних рівнів вимагатимуть внесення оплати за видачу інформаційних довідок з реєстрів чи